

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD", Constantinople

Téléph. St. 865

XXIème ANNÉE

1 Janvier 1926 — No 195

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعه

آبونمان : سنه لکی [۲۴ نسخه]
بورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغدایسی ه لیرادر .

اداره خانه سی :

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنه

بومرو ۱۹۲۶-۱ کانون ثانی ۱۹۲۶

ایسته مزاولقده کی حرثی هم بولق همده یایق سیاستک
تملاری. صوکره ذوقزک وصنعتزک یوکسله سنی بکلیه بیلیرسکز
نجه بو حرثزک کریمه سی دکل، عقلانی باشنه طولاماسی در .

اسماعیل صفی

عقل سلیم

محرری : راهب مهلیه

مبحث ۶۹ — مثبت الیه انسانه ایچونه برسر الیهی در،
بوسری تدقیق ایتک وبوباید بر حکم و بر مک حقنه
انسانه مالک دکلدر دبرک صایحه در .

بزه، علی الدوام، «انسانلری الیهدن آیران عظیم بعد،
بو الیهک مشیتینی نک بزم ایچون بر سر قلماسنی ضروری
قیلار و ربمزی استنطاق ایتک حقنه مالک اولامایز .»
دیورلر . سزه کوره ، بوجواب مقنعمیدر ؟ مادام که بنم
سعادت ابدیه هم موضوع بحث اولبور ، بالذات الیهک
مشیتینی ، سیرتی تدقیق ایتک حقنم دکل ؟ انسانلر، الیهدن
امید ایتدیکلری سعادت سببیلهدر، که سلطنت الیهیه عرض
بیعت وانقیاد ایتشلدر . انسانلرک آنجاق قورقو تاثیریه
انقیاد ایدمه دیکلری بر مستبد، استیضاحده بولونالامایان
بر خداوند، قطعیا یانه واریلامایان، کوروله مین طاینامایان
بر حکمدار ، فطین انسانلرک احترامانه مستحق اولاماز .
اگر مشیت الیهیه بنم ایچون برسر ایسه، بو، بنم ایچون
هیچ جاذب دکلدر . هر شینک ناقابل ادراک اولدیغی یاخود
اوندن اکثریا عصیان انکیز فکرلر ایدینه بیلدیکی بر رفتارده،
بر مشیت، بر سیرته انسان نه طایبیلر ، نه حیران اولابیلر،
نه حرمتکار اولابیلر ، نه ده اوننی تقلید ایدمیلر ؛ مکرکه
بیلمه مه به مجبوریت اولان هر شیئه تعبد ایتک لزومی
رهر آ کلاشیلما یل شینک بو آ کلاشیلما مق سببیله شایان
حیرانیت اولدیغی ادعا اولونسون .

ای راهب لر ! سز بزه لایق قطع باغیرارق مقاصد آیهیه
ناقابل ادراکدر و اونک طریقلری بزم طریقلر من دکلدر؛
تفکراتی بزم تفکرات من دکلدر؛ اسباب و عواملی بزه تماماً

مجهول اولان اداره سندن شکایتده بولونماق دلیلکدر ؛
الیهک حکملرینی غیر عادلانه اولماق له اتهام ایتک حقسندر،
چونکه بزم ایچون ناقابل ادراکدر . « دیورسکز . فقط
بو پردهده اداره کلام ایدرکن کورمیورمیسکز که موضوع
یکانه سی ناقابل نفوذ، ناقابل ادراک اولدیغی سوبله دیککز
طرق الیهیه بزه ایضاح ایتکدن عبارت اولان دین
سیستم لری کندی الکلر له تخریب ایدیورسکز ؟
فقط لایق قطع بو حکملری ، بو طریقلری ، بو مقدارنی
سز ادراک ایتدیکزمی ؟ بونلرک کهنه انفاذنظر ایتدیکزمی ؟
بوننی سوبله مهیه جسارت ایتیورسکز واقعا حریم
وجدانکزد بونی دوشونمکدن خالی قالمیورسکز، بونلری
بزلردن زیاده آ کلامیورسکز . بزی کندیسنه حیران
ایتک ایسته دیککز الیهک پلاننه ، بر چوق کیمسه لرک
عادل ، ایی ، فطین ، منصف بر موجوده لایق بولمادینی
پلاننه، تصادفاً مطلع ایسه کز شو حالده آرتق الیهک پلانی
ناقابل ادراکدر ، ناقابل اطلاعدر دیمه یکز . اکر الیهک
پلاننه الیهک مقاصدینه سزده بزم کیی غیر مطلع ایسه کز،
الیهک مقاصندن هیچ برشی آ کلاما دیقلرینی ، یاخود
بو مقاصده الیهی برشی کورمه دیکلرینی اعتراف ایدنلر
حقنمه رحیم ، منصف داورانکیز ؛ کندیکزکده برشی
آ کلاما دیغکز فکرلر ایچون هر کسه مسلط اولماقندن،
هر کسه قهر و تعذیبده بولونماقندن فارغ اولکیز، هر شینک
رد و تکذیب ایتدیکی خواب و خیاللر ایچون بری بریکزک
أمتی یمکدن، بوغاز بوغازه کلکده فارغ اولکیز ؛ بزه
آ کلاشیلر و حقیقه انسانه نافع شیلردن بحث ایدیکز .
حقنمه یالکیز ککله دیککز و سوبله دیکلری کزک جمله سی
یکدیگرینی تقص ایدن بر الیهک ناقابل نفوذ ، ناقابل
ادراک طریق لرندن آرتق بحث ایتمه یکز .

حکمت معظمه الیهیه نک درینلکندن بزه لایق قطع بحث
ایده رک ، کردابلری سونده ایتکدن بزی منع ایدهرک ،
الیهی بزم نحیف عقل محکمه مزه جلب ایتکده کستاخلق
اولدیغی سوبله یهرک ، خداوند من حقنمه حکم و یرمه یی
جنایت عد ایدهرک ، الیهی تخیلر ، کندیلرینکده برشی

Idée لری اودرجه آلت اوست ایتیمیه موفق اولمشدر، که
الهی شریلکه اتهام ایدمهین زاهدلر، طالعک افنا
ضربه لرینه کرم الهینک [Bonté célsote] ک بر برهان
قطعیسی نظریله باقیایه آلیشمشلردر. بونلر مصیبت و کدر
ایچنده بولوندوقلری وقت الهیک کندیلرینی سودیکنه،
الهیک کندیلرینی معاینه ایتدیکنه، الهیک کندیلرینی
امتحان ایتک ایسته دیکنه اینامالری بونلره امر اولونور.
بوصورتله دین شری خیره تحویل ایتیمیه موفق اولمشدر!
بر غیر مؤمن پک حقلی اولارق « اکر الله، سودیکلرینه
بورله معامله بولونورسه، بنی خاطرینه کتیرمه مدنی
کندیلرینه یک زیاده رها ایدرم » دیوردی.

اک مدهش مصائبک، اک جانخراش حزن و کدرک
توجه الهی علامتلی اولدیغنه قانع اولماق ایچون، پک
ای اولدیغنی سویله دیکلری الهلری حقنده انسانلرک پک
ظلم انکیز، پک مشئوم فکرلر ایدیملری لازم کلدی!
شوحالده دشمنلرینی تعذیب ایتکده بر روح خبیث، بر
ابلیس .. اکثریا اک سوکیلی دوستلرینه قهر و شدتی حس
ایتدیرمکه مشغول اولان ایلیک الهندن بعضاً داها اوستا
[Ingénieux] داها ترتیبی می اولاجاق؟ [] برروح
خیبشک، دشمنلرینی تعذیب ایتیمه سی البته، کریم و رحمن
اسملرینی طاششیان الهیک بالعکس، سودیکلرینی قیروب
کچیرمکه مشغول اولماسنده داها ترتیبی بر حرکت اولور]
مبحث ۷۱ رفوعنی منع ایتیمیه مقتدر اولماغنی خطاری
تجربیم و تجزیه ایدمه بر الله بودالاقده ظلمی نفسنده جمع
ایتمه بر مجنونه در.

ضعیف و احتیاطسز چوچوقلرینک محافظه سنه لاینقطع
نکهمان اولدینی بزه تأمین اولونان بونکله برابر بوچوچوقلری
قایالر، اوچوروملر، صولر آره سنده باشی بوش دولاشماقده
سربست براقان، انتظامسز، یولسز آرزولرینی تعقیب
ایتمه لرینه نادراً مانع اولان، بلا احتیاط مهلاک سلاحلرله
اوینامه لرینه و یاره لایماق تهلاکسنه معروض اولمالرینه مساعده

[*] « الله سودیکلرینه درد ویریز. » اعتقاد مشئوم و مجنون
معلومدر. بونه مخرب، نه قدارمفسد و نه قدارمنت اعتقاددر! ع.ج.

آکلاماق عدم امکان تامنده بولوندوقلری، اعجاز ایکیز
بولوندوقلری بر الهیک افعال و حرکاتی [مشتی] موضوع
بحث اولنجه ییچنده بولوندوقلری شاشقینلقدن باشقا برشیئی
اوکرتمیورلر.

مبحث 70 — بهو تفهیم ایلمر، فنالر، معصوملر
مجرملر اوزهرینه بهو مصیبت دوشورسه بهو موجودی عدالت
رایلیک الهی نسیم ایتک صایمدر؛ فوکتلرینک یظه
عاملنک آغوشنده فوکتلرینه منلی اولمالرینی طلب ایتک
یک غریبدر.

جسمانی ألم Le mal، جسمانی ضرر، جسمانی کنهاک
جزاسی عد اولونور؛ مصائب عمومیه، خسته لقلر، قحطلر،
مخاربه لر، زلزله لر، فسادالاقلاق انسانلری تجزیه ایتک
ایچون الهیک قوللاندیغنی واسطه لدر. بو وجهله، بوفناقلری،
عادل وای بر الهیک سرتلکنه عطف ایتکده مشکلات
ایقاع اولونماز. مع هذا بو مصائبک، بو بلایاک، ایلی
وفنالر، ملحدلر و زاهدلر، معصوملر و مجرملر اوزهرینه
دوشدیکنی کورمیورمی یز؟ بو طرز حرکتده، فکری،
بر چوق فلاکت زده لره بو قدار تسلییه بخش کورون
بر موجودک عدالتنه وایلیکنه بزم حیران اولماز ناصل
ایسته نیلیر؟ مادام که اهلرینک حاکم شئونات اولدیغنی،
بو دنیانک حادثه لرینک یکانه ناظم و موزعی بولوندیغنی
اونوتیورلر، بو بدبختلرک دماغلری تحت اولماق اقتضا ایدر:
بو حالده، تسلیسنی آغوشنده بولماق ایسته دیکلری مصائب
دولای بالذات الله صاتاشمالری، الهی مواخذنه ایتملری
لازم کلزمیدی؟ زوالی بابا! سوکیلی بر چوچوغنک
یاخود مدار سعادتک اولان بر زوجه نک ضیاعی تسلیسنی
الطاف ربانی نک [Providence ک] آغوشنده بولیورسین.
هیها! کورمیورمیسین که اونلری سنک الهیک اولدوردی؟
سنک الهیک سنی سفیل و پریشان ایتدی؛ سن ایسه ایسته
یورسین، که سانا حواله ایتمش اولدینی منفور ضربه لردن
دولای الله سنی تسلیه ایتسین!

ته وولوجیانک عجیب و فوق الطبیعه نظر Notion لری
روح بشرده .. اک بسیط، اک واضح، اک طبیعی فکر

قیمتی اقتباسلر :

تورك ملتى و حادثه كر بلا

اوزلو محرر لر مزدن على حيدر امير بك (وقت) ده بو عنوانه بومقاله نشر ايتدى . بومقاله ۱۶۸ نومرولو (اجتهاد) ده توحيد تدريسات مناسبتيله يازديغمز سطرلرى تأييد ايدر ماهيته در . بوكوزل مقاله نك فقرات آتیه سنى اقتباس ایدیورز :

اون اوچ عصر اسلام عالمی اوکنده يالین قلنج يورويه ن ملت، کوچوله کوچوله اركك نفوسنك اسكى اردولرندن برى درجه سنه اينديكى كوردی . اُك زنده عنصرلرى مجاهده ميداننده برافامش تك بر عائله قالمادی ؛ وطن خرابه سنده يوز بيكرجه آنا ، شهيد اوغلونك صوك مکتوبى اوزرينه كوزبنك ياشيله برابر قلبنك قانى دوكر كن بوماتمزه ده لك يانى باشنده يوز بيكرجه آنا داها وار كه اولادينك عاقبتنه دائر قطعى بر خبر آلامش ، تا كرينك كرم وعنايتندن اُميدى كسمه مش ، آغلامقن قورويان كوزلرى غيب افقلىينه ديكرك كيده نلرك كرى كله سنى بكمه كده در . لاكن ، نه آغلاناجق بر تماشادر ، تكيه لرده ينه قازانلر قاينادی ؛ دورانلر قورولدى ؛ مرثيه لر ارقوندى و :

دوشدى حسين آتندن صخرای كربلايه

جبريل آمان خبر وير سلطان انديسايه

فغان دلسوزى ايله آغلانلر ، حايقيرانلر وباسيلوب دوشه نلر اولدى . كيدوب ده كله ينلرك اون بيكرجه سى آج ، اون بيكرجه سى صوسز ، اون بيكرجه سى صيچاقدن نرى يهرك ، ياخود صوئوقدن دونارق اولمشدى . بصره دن سامره يه قادار بوتون فرات بوينده ، صارى قامشدن (الله اكبر) شاهقه سنه قادار بوتون قافقاس اُتكنده ، دالغانلرندن يكيچرى نعره سى كلن طونه ياليلرنده ، بوتون غاليجيا جهه سنده وبوتون مصر قامپلرنده اون بش نسل تورك كنجلكنك بشى اونى بردن چورودى ؛ او يرلرده شيمدى نه بر نشان ، نه بر قبه نه بر آبد يوكسه ليور . كتيبه شهدا قوملر ، بوزلر وصولرله ثورلودى ؛ باشدن باشه ابدى بردشت كربلا اولان وطن خرابه سنده اوتيه

ايدن بر بابا حقنده نه ديرز ؟ زواللى چوجوقلرينه واقع اولاجاق فناقدن كندى كنديسى مسؤل ايمه سى ايجاب ايدر كن ، خطالرن دن دولاي چوجوقلره اظالمانه برطرزده جزا ويرن بو عىنى بابا حقنده نه دوشونورز ؟ حقل اولاراق ، بوبابه نفسنده ظلم وبلاهى جمع ايتش بر مجنوندر ديز .

وقوعى منع ايده بيله چكى قباحترى تجريم ايدن برالله انصافى ، ايسلكى وحقانيتى اولمايان بر موجوددر . بصيرتكار بر الله ، قباحتك اوكنه كچر وبو صورتله قباحتى تجريم كلفتندن كنديسى آزاده طوتار . كريم بر الله ، طييعت بشر مقتضياتندن اولديغنى بيلديكى ضعيفلقلرى ، كناهلى تجزيه ايتمز . عادل برالله ، اكر انسانى خلق ايتش ايسه ، هوسانه مقاومت ايده چك درجه ده متين اولاراق خلق ايمه مش اولديغندن دولاي مخلوقى تجزيه ايتمز . ضعيفلقلرى تجريم ايتك استبداد لرك اظالمانه سيدر . حيات دنويوسنده بيله انسانلرى قصورلرندن دولاي تجزيه ايدىور ديمك عادل برالله افترا ايتك دكيدر ؛ اصلاح ايديله لرى منحصر آ كنديسنه عائد اولان وعنايت Szrâce ى ايريشمه دجه باشقا دورلو حركت ايده مه ين مخلوقلى عادل برالله ناصل تجزيه ايدر ؟

بالذات الهياتحريك پرنسيپلرينه كوره ، انسان شيمديكى فساد اخلاقده ، شردن غىرى ، فناقدن غىرى برشى ايشله يه مز ؛ چونكه عنايت صمدانى اولماق سز ين حسنات ، ثواب ايشله مك همچون اصلا قوته مالك اولماز . حالبوكه ، اكر كندى حالته ترك ايديلن ياخود ربانى يارديم لردن محروم براقيلان انسانى ، فطرت بشر ، ايستر ايسته مز فناق يامايه سوق ايدر ياخود ايسلك يامايه غير مستعد قيلارسه اراده ضريره زده ده قالير ؟ بويله پرنسيپلره كوره انسان نه مستحق نه غير مستحق اولور . ياپدينى حسناتدن دولاي برانسانه مكافات ايدن الله ، كندى كنديسنه مكافات ايتش اولور . ياپدينى خطادن ، ايشله ديكي كناه دن دولاي برانسانى تجزيه ايتكه الله ، مظهرى اولماق سز ين داها اى عملده بولونماسى غير ممكن اولان عنايته مظهر ايمه مش اولديغندن دولاي برانسانى تجزيه ايتش اولور .